

การจัดการฟาร์มและการถ่ายทอดความรู้การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ กรณีศึกษา ฟาร์มต้นแบบ จังหวัดภูเก็ต

Farm management and knowledge transfer on organic milk goat farming:
case study of prototype farm in Phuket Province

พรพิมล เตียมวัง¹และ นิสศา ศิลปเสถียร²

¹อาจารย์สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต tpornphimol@yahoo.com

²อาจารย์พิเศษ -nisa4499@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการฟาร์มแพะนมอินทรีย์ และศึกษาการถ่ายทอดความรู้การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ของฟาร์มต้นแบบจังหวัดภูเก็ต โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์กับปราชญ์เกษตรกรดีเด่นฟาร์มแพะนม จังหวัดภูเก็ต และนักวิชาการ เกษตรกร เยาวชน ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการฟาร์มแพะนมอินทรีย์ รวมจำนวน 24 คน ผลการวิจัยพบว่า ฟาร์มต้นแบบการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ มีการจัดการฟาร์มต้นแบบ แบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ 1) การปรับปรุงสายพันธุ์แพะ 2) ด้านอาหารแพะ 3) การจัดการฟาร์มแพะ 4) การเลี้ยงแพะนมในแต่ละช่วงอายุ 5) ด้านสุขภาพแพะ 6) การรีดนม 7) การแปรรูป 8) การจำหน่ายแพะนม และมีการถ่ายทอดองค์ความรู้การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ในหลายรูปแบบ 1) การบรรยาย 2) การสาธิต ฝึกปฏิบัติจริง 3) การถ่ายทอดองค์ความรู้เป็นลายลักษณ์อักษร 4) การถ่ายทอดแบ่งปันด้วยความรู้ใหม่ๆ ซึ่งผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้เหล่านั้น สามารถนำความรู้ไปแปลงให้เป็นความรู้อย่างชัดเจน เป็นประโยชน์ต่อการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ ได้น้ำนมแพะในปริมาณมากขึ้น และมีคุณภาพดีตามความต้องการของตลาด

คำสำคัญ: การจัดการฟาร์ม¹, การถ่ายทอดความรู้², การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์³, ฟาร์มต้นแบบ⁴

Abstract

This research aims to study the management of organic milk goat farms and the knowledge transfer of organic milk goat farming in Phuket prototype farm. This research was qualitative research, by analyzing the content from the in-depth interviews with agricultural sage, academics, agriculturists, and youths. The results of the study found that the prototype farms organic milk goat management system divided into 8 aspects: 1) goat breeding improvement 2) goat feeding 3) goat farm management 4) husbandry at each age 5) health care 6) milking 7) processing 8) distribution. The knowledge transfer processes of organic goat milk husbandry are as follows: 1) lectures. 2) Exchange of direct experiences. 3) Demonstrations and hands-on practice. 4) Creating and sharing new knowledge in writing; which the empirical results from the knowledge transfer. It is beneficial to feed organic goat farmers into explicit knowledge. Get high milk yield production with good quality according to market demands.

Keyword: Farm management¹, Knowledge transfer², Organic milk goat farming³, Prototype farm⁴

1. บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ ภาคการเกษตรถือเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประชาชนชาวไทยตลอดมาไม่ว่าจะในยุคใดสมัยใด จากผลผลิตทางการเกษตรหลายด้านทั้งการทำนา สวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน สวนผลไม้ และการเลี้ยงสัตว์

แพะ เป็นสัตว์เลี้ยงเศรษฐกิจใหม่ที่สามารถให้ผลผลิตหลายชนิด กล่าวคือ เนื้อแพะให้โปรตีนที่มีคุณภาพสูง เส้นใยละเอียดและมีไขมันต่ำ บริโภคเพื่อเป็นอาหารสุภาพ (แพะกินหญ้าและกินใบไม้) นมแพะมีคุณค่าทางอาหาร สูงลักษณะของเมดไขมันมีขนาดเล็ก มีวิตามินและแร่ธาตุอยู่หลายชนิด ส่วนใหญ่ไม่เกิดอาการแพ้ หนังแพะ ทำเป็น ผลิตภัณฑ์รองเท้า กระเป๋า หรือทำอาหารได้ และขนแพะทำเป็นเครื่องนุ่งห่มได้ มีราคาแพง กรมปศุสัตว์จึงได้ ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงเช่นเดียวกับสัตว์ชนิดอื่น เพราะแพะเนื้อและแพะนมเป็นสัตว์ที่มีขนาดเล็ก ผู้หญิงหรือเด็ก สามารถดูแลแพะได้เช่นเดียวกับผู้ชาย การจัดการง่ายกว่าสัตว์อื่น ใช้พื้นที่สำหรับโรงเรือนและพื้นที่สำหรับเพาะปลูก พืชน้อย สามารถเลี้ยงตามธรรมชาติหรือเลี้ยงแบบกึ่งปล่อยกึ่งขังคอกได้ ใช้ระยะเวลาสั้นกว่าเลี้ยงวัว แพะเป็นสัตว์ที่ หากกินเก่ง และกินใบไม้ได้หลายชนิดแม้แต่วัชพืชซึ่งเป็นอาหารของวัวและกระบือได้ด้วย แพะทนทานต่อทุกสภาพ อากาศ และเจริญเติบโตเป็นหนุ่มเป็นสาวได้เร็ว มีความสมบูรณ์พันธุ์สูง ขยายพันธุ์ได้เร็ว สามารถผสมพันธุ์แพะได้ ตั้งแต่อายุเพียง 8 เดือน แม่แพะมักคลอดลูกแฝด และใช้ระยะเวลาเลี้ยงลูกสั้น จึงทำให้ตั้งท้องได้ใหม่ กล่าวได้ว่า แพะเป็นสัตว์ที่ใช้เป็นอาหารบริโภคสำหรับประชาชนของทุกศาสนา เพราะไม่มีศาสนาใดห้ามบริโภคเนื้อแพะและนม แพะ (ธัญลักษณ์กรณ์ เตี้ยย่อง, 2561)

เกษตรกรมีการเลี้ยงแพะนมจำนวนมากขึ้นทั่วประเทศ โดยเฉพาะในแถบจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ จากการสำรวจเบื้องต้นเมื่อปี 2563 มีแพะนมรวม 26,680 ตัว มีนํ้านมดิบ ทั่วประเทศ ประมาณ 4,000-5,000 กิโลกรัมต่อวัน คิดเป็นนํ้านมแพะประมาณ 1,825 ตันต่อปี เนื่องจากลงทุนต่ำกว่าการเลี้ยงโคนมมาก มีมูลค่าทางการผลิตค่อนข้างมากพอสมควรเมื่อเทียบราคานํ้านมต่อกิโลกรัม พบว่า นํ้านมแพะราคา 40-50 บาท ส่วนนํ้านมโค ประมาณ 19 บาท (กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาสัตว์เล็ก กรมปศุสัตว์, 2563, 11) ดังนั้นเกษตรกรส่วนใหญ่จึงเลือกทำฟาร์มแพะนม เนื่องจากจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากแพะได้เกือบทุกแบบ เช่น ขา ยเนื้อแพะ ขา ยนม ขา ยสายพันธุ์ หรือเพิ่มมูลค่าได้ด้วยการแปรรูปนํ้านม เช่น นมแพะอัดเม็ด ครีมบำรุงผิวนมแพะ สบู ครีมอาบน้ำ เต้าฮวยนมแพะ เป็นต้น จากการศึกษางานของนักวิทยาศาสตร์พบว่า นํ้านมแพะเป็นนํ้านมอีกชนิดที่อุดมไปด้วยคุณค่าทางสารอาหาร โดยมีปริมาณโปรตีนสูงสุดเมื่อเทียบกับนํ้านมชนิดอื่นๆ และมีปริมาณวิตามินและแร่ธาตุต่างๆ ไม่ต่างจากนํ้านมวัวมากนัก นํ้านมแพะมีไขมันที่ง่ายต่อการย่อย อนุภาคเม็ดไขมันของนํ้านมแพะมีกรดไขมันสายปานกลางและสายสั้นในสัดส่วนที่สูงกว่านํ้านมวัว ซึ่งจะช่วยให้เอนไซม์ในระบบย่อยอาหารย่อยไขมันเหล่านี้ได้ดีขึ้น (พบแพทย์, 2559)

ลักษณะและวิธีการเลี้ยงแพะในประเทศไทยมีอยู่ด้วยกัน 4 แบบ คือ การเลี้ยงแบบผูกลํา การเลี้ยงแบบปล่อยให้ออกหาอาหารกินเอง การเลี้ยงแบบขังในคอก และการเลี้ยงแบบผสมผสานกับการปลูกพืช (รักบ้านเกิด ดอทคอม, 2556) ปัจจุบันการเลี้ยงแพะในประเทศไทยได้พัฒนาปรับปรุง จากการเลี้ยงแบบดั้งเดิมที่ปล่อยให้แพะหา กินเองตามธรรมชาติ มาเป็นการเลี้ยงที่อาศัยหลักวิชาการมากขึ้น คือ มีการคัดเลือกพ่อ-แม่พันธุ์ที่ดี มีการจัดการด้านอาหารที่ดี มีการดูแลสุขภาพที่ดี ทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะได้รับผลตอบแทนค่อนข้างดี ประสบความสำเร็จในอาชีพ แต่ยังไม่ได้มาตรฐานฟาร์ม (GAP) และในการแปรรูปนํ้านมยังไม่ได้รับมาตรฐานการแปรรูป เช่น อย. เป็นต้น

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดหนึ่งที่อยู่ทางภาคใต้ ประชาชนส่วนหนึ่งประกอบอาชีพเลี้ยงแพะเป็นอาชีพหลัก แต่การเลี้ยงแพะในเชิงพาณิชย์ของภาคเอกชนยังมีไม่มากนัก เนื่องจากการทำฟาร์มแพะในปัจจุบัน ต้องใช้เทคโนโลยีในการเลี้ยง ใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง ต้องมีเทคนิคการจัดการที่ดีและมีประสบการณ์ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการเลี้ยงแพะนมที่ถูกต้องตามหลักวิชาการในด้านต่างๆ การแปรรูปนํ้านมที่ถูกหลักอนามัย ปลอดภัยต่อผู้บริโภค มีฐานข้อมูลด้านการผลิต การตลาดที่เป็นปัจจุบัน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่พัฒนาฟาร์มแพะนมถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกรและผู้สนใจ ซึ่งในยุคปัจจุบัน รูปแบบวิธีการศึกษาอย่างรวดเร็วก็คือการเรียนรู้อจากผู้เชี่ยวชาญหรือปราชญ์ท้องถิ่นทางด้านนั้นๆ เพื่อนำความรู้จากต้นแบบไปพัฒนาให้เกิดผลสำเร็จได้โดยเร็ว ทั้งนี้ในจังหวัดภูเก็ต มีฟาร์มแพะนมที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ฟาร์มต้นแบบแพะนมอินทรีย์ ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดภูเก็ต ของนายอัคระ ธิติถาวร แหล่งเรียนรู้ฟาร์มแพะตัวอย่าง ของนายมานิต งานแข็ง แหล่งเรียนรู้กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงแพะบ้านบางโรง นายนุช อะนะฝรั่ง เป็นต้น ในปัจจุบันมีภาคีเครือข่ายที่ร่วมดำเนินการพัฒนาฟาร์มแพะ และมีส่วนร่วมในการผลักดันแผนร่วมกันเชิงบูรณาการเพื่อการพัฒนาในระดับพื้นที่ มีเกษตรกรกลุ่มผู้เลี้ยงแพะจังหวัด

ภูเก็ต จำนวน 31 ราย มีแพะ 2,272 ตัว คิดเป็นมูลค่า 13.63 ล้านบาท (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดภูเก็ต, 2564)

ญี่ปุ่นเป็นตัวอย่างของการถอดองค์ความรู้จาก Best Practices เพื่อนำไปใช้ในการต่อยอดความรู้ ให้เป็นประโยชน์อย่างน่าทึ่ง ญี่ปุ่นใช้ระยะเวลาประมาณ 50 ปี หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ในการพัฒนาคนและพัฒนาผลผลิตของประเทศ กระทั่งในปี ค.ศ. 1994 สามารถก้าวขึ้นมาเป็นอันดับหนึ่งของโลก ด้วยแนวคิด “การเดินตามและเอาชนะ” จากการเรียนรู้จากตะวันตก และนำมาประยุกต์ใช้ในแนวทางของตนเอง จนเกิดเป็นวิธีการบริหารจัดการแบบญี่ปุ่นที่ตะวันตกต้องมาเรียนรู้ ปัจจุบันเกือบทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน มีนโยบายในการเรียนรู้จากคนเก่งหรือวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ควบคู่กับการได้เห็นความเก่งของผู้หรือปราชญ์เหล่านั้นว่าเก่งอย่างไรหรือมีดีอะไรบ้าง (สุริพันธ์ เสนานุช, 2558) เช่น ถ้าต้องการไปเรียนรู้การจัดการฟาร์มและวิธีการเลี้ยงสัตว์ที่ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยลดความเสี่ยงและลดขั้นตอนด้านเวลาในการศึกษาลองผิดลองถูก ก็ควรเริ่มจากศึกษาหาข้อมูล หาเครือข่าย หาผู้ที่มีความรู้จริง

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการจัดการและการถ่ายทอดองค์ความรู้การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์จากฟาร์มต้นแบบ ซึ่งได้รับการยกย่องว่ามีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการฟาร์มเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ เพื่อศึกษาแนวคิด วิธีปฏิบัติ และถอดองค์ความรู้เพื่อให้เห็นกระบวนการดังกล่าว รวมทั้งแนวทางที่อาจจะเป็นประโยชน์ต่อที่เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจอาชีพเกษตรกรรม สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา บริหารจัดการฟาร์มขนาดเล็กที่มีคุณภาพตามมาตรฐานกรมการเกษตรได้

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการจัดการฟาร์มแพะนมอินทรีย์ ของฟาร์มต้นแบบ จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาการถ่ายทอดความรู้การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ ของฟาร์มต้นแบบ จังหวัดภูเก็ต

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยมีการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี ตลอดจนรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.1.1 องค์ความรู้ด้านการจัดการและการถ่ายทอดความรู้

ความรู้มีความสำคัญมากในองค์กร ความรู้ภายในองค์กรมี 2 ประเภท คือ 1) ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit หรือ Codified Knowledge) คือ ความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ด้วยวิธีต่างๆ ทั้งการบันทึกความรู้เชิงทฤษฎี แนวปฏิบัติคู่มือต่างๆ เช่น “หนังสือแพะนมภูเก็ต สุดยอดแพะนมแดนสยาม” ของอัคระฟาร์มแพะนม 2) ความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์ของแต่ละบุคคล ซึ่งยากต่อการเล่าหรือเขียนออกมาให้ผู้อื่นทราบหรือเข้าใจ จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการต่างๆ เปลี่ยนให้เป็นความรู้ที่ชัดแจ้งซึ่งสามารถแลกเปลี่ยนกันได้โดยง่าย เช่น จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ การคิดเชิงวิเคราะห์ เป็นการแบ่งปันและสร้างความรู้ทั้งที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) และความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) ไปสู่ระดับบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร ด้วยวิธีการต่างๆ (Quinn, Anderson & Finkelstein, 1996), (Nonaka & Takeuchi, 1995) โดยใช้หลักการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรหรือผู้สนใจ ได้เข้าใจ เห็นประโยชน์ของการทำการเกษตรแบบไม่ทำลายระบบนิเวศ ไม่มีสารปนเปื้อน สิ่งที่มีผลกระทบต่อความรู้ที่เกิดขึ้นในองค์กร ชุมชนท้องถิ่น ก็คือ “การเปลี่ยนแปลง” ทำให้วิธีการคิดและกระบวนการทำงานมีผลกระทบต่อความรู้ที่บุคคล กลุ่ม องค์กร ชุมชน ท้องถิ่น ที่มีอยู่เดิม กล่าวได้ว่า กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ (knowledge sharing or knowledge transfer) การจัดการฟาร์ม การเลี้ยงแพะนมของนายอัคระ ธิติถาวร มีบทบาทสำคัญต่อชุมชนท้องถิ่น เป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการความรู้ในวงการเลี้ยงสัตว์และการจัดการฟาร์มขนาดเล็ก ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้บรรจุแนวทางการดำเนินกิจกรรมไว้ในแผนนโยบายการผลิตปศุสัตว์และนำไปเผยแพร่สู่เกษตรกรอย่างกว้างขวาง

การจัดการฟาร์ม หมายถึง การนำเอาองค์ความรู้ต่างๆ ตามหลักสหวิทยาการของหลากหลายวิชา มี การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น การเรียนรู้จากปราชญ์หรือผู้รู้ นำมาประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนจัดรูปองค์ประกอบของ

ฟาร์ม และเพื่อการดำเนินงานฟาร์ม ทั้งนี้เพื่อให้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด (ทั้งที่ดิน แรงงาน เงินทุน เครื่องจักรเครื่องมือ ตลอดจนปัจจัยการผลิตอื่นๆ ที่มีอย่างจำกัด) อย่างเต็มประสิทธิภาพ ได้ประสิทธิผลตามต้องการ และธุรกิจฟาร์มจะเกิดผลกำไรในที่สุด โดยทั่วไปในหลักการจัดการควมมีการมอบหมายงานในหน้าที่ รวมทั้งกำหนดชนิดและปริมาณอาหารสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ การอนุบาลสัตว์ ตลอดจนการลงบัญชีบันทึกกิจการของฟาร์ม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561)

3.1.2 อัคระฟาร์ม-ฟาร์มต้นแบบในการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์

ฟาร์มต้นแบบในการส่งเสริมผลิตปศุสัตว์แบบอินทรีย์ ชื่อ อัคระฟาร์ม เป็นฟาร์มเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ และทำการเกษตรแบบผสมผสาน ของนายอัคระ ธิติถาวร ตั้งอยู่ที่ 43/1 หมู่ที่ 3 บ้านพรุจำปา ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ฟาร์มแห่งนี้ มีพื้นที่ 5 ไร่ เป็นฟาร์มเลี้ยงแพะนมขนาดเล็ก เป็นหลัก และยังมีปลูกพืชผัก ไม้ผล ไม้ยืนต้นแบบอินทรีย์ เลี้ยงไก่ ขุดสระเลี้ยงปลา ซึ่งสามารถดำเนินกิจกรรมได้ครบวงจรโดยใช้แรงงานในครัวเรือน เริ่มแรก เมื่อปี พ.ศ. 2536 เลี้ยงแพะประมาณ 10 ตัว เพื่อใช้มูลแพะให้เป็นปุ๋ยแก่พืชผักที่ปลูกได้ตลอดเวลา มูลแพะทำเป็นปุ๋ยได้และแพะสามารถกำจัดวัชพืชได้อย่างดี ต่อมาได้สังเกตเห็นว่าการเลี้ยงแพะสามารถทำเป็นอาชีพหลักได้ จึงหันมาให้ความสนใจการเลี้ยงแพะนมเชิงอินทรีย์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการศึกษาคัดเลือกพันธุ์แพะนมพื้นเมืองและแพะนมสายพันธุ์จากต่างประเทศ เพื่อตอบสนองวิธีการเลี้ยงดูตามธรรมชาติและได้พันธุ์แพะนมที่เลี้ยงง่าย โตเร็ว ทนทานต่อสภาพแวดล้อม การคัดเลือกเพื่อพัฒนาพันธุ์แพะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จนได้แพะนมพันธุ์ดี เลี้ยงง่ายสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพภูมิอากาศ นำไปเลี้ยงได้ดีทั่วประเทศจนเป็นที่ยอมรับในนาม “แพะนมภูเก็ต” มีการคิดค้นองค์ความรู้ในการเลี้ยงแพะนมเชิงอินทรีย์ การใช้พืชสมุนไพรดูแลสุขภาพสัตว์แทนการใช้สารปฏิชีวนะ คิดค้นและทำการผลิตน้ำนมแพะอินทรีย์ที่ได้คุณภาพได้รับมาตรฐาน โดยได้รับการรับรองตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิตอาหาร (GMP) มีโรงงานขนาดเล็กเพื่อแปรรูปน้ำนมดิบเป็นนมพาสเจอร์ไรซ์ ชื่อ “พรุจำปา” และได้รับการรับรองคุณภาพจากองค์การอาหารและยา (อย.) ในปี พ.ศ. 2548 กล่าวได้ว่านายอัคระ ธิติถาวร เป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงแพะครบวงจร ปัจจุบันอัคระฟาร์ม-ฟาร์มต้นแบบ มีแพะนมประมาณ 66 ตัว (หากรวมฟาร์มเครือข่าย จะมีแพะนมประมาณ 200 ตัว ซึ่งเป็นแพะแม่พันธุ์) ภายในพื้นที่แห่งนี้ดำเนินกิจกรรมการเกษตรควบคู่กับกิจกรรมการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน ผ่านศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงการเลี้ยงแพะ ศูนย์เรียนรู้ปศุสัตว์อินทรีย์การเลี้ยงแพะ ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และเป็นที่ทำการหมอดินของหมู่บ้าน เพื่อถ่ายทอดความรู้ ให้คำปรึกษา แก้ไขปัญหา ให้กับเกษตรกรทั้งในและนอกพื้นที่ อันเป็นผลให้ นายอัคระ ธิติถาวร ได้รับรางวัล เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพการเลี้ยงสัตว์ ได้รับรางวัลศูนย์เครือข่ายเรียนรู้การเลี้ยงแพะตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ได้รับรางวัลเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ดีเด่นอันดับที่ 1 และได้รับยกย่องให้เป็นเกษตรกรต้นแบบในจังหวัดภูเก็ต ในการทำฟาร์มแพะในพื้นที่จำกัด ที่จัดการฟาร์มตามรูปแบบวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้องตามแบบอินทรีย์ทำให้ได้นมแพะมีคุณภาพ สามารถทำและสร้างรายได้พอเลี้ยงตัวเองได้อย่างยั่งยืน เป็นศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดภูเก็ต และเป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น ปี 2559

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการวิจัยเป็นระยะเวลา 8 เดือน จากผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง เพื่อให้ได้ความรู้และความเข้าใจเชิงลึกในปรากฏการณ์จริง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น สองกลุ่ม รวมทั้งสิ้น 24 คน คือ 1. ปราชญ์เกษตรกรดีเด่นฟาร์มต้นแบบหรือผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการฟาร์ม การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ และ 2. กลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ โดยใช้สถานที่ทำการศึกษาวิจัย 3 แห่ง คือ (1) อัคระฟาร์ม ซึ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ปศุสัตว์อินทรีย์การเลี้ยงแพะของนายอัคระ ธิติถาวร เลขที่ 43/1 หมู่ 3 ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (2) แหล่งเรียนรู้ฟาร์มแพะตัวอย่าง นายมานิต งานแข็ง เลขที่ 155/2 หมู่ 5 ตำบลเชิงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต (3) แหล่งเรียนรู้ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงแพะบ้านบางโรง นายอนุช อนุชะฝรั่ง เลขที่ 10/13 หมู่ 3 ตำบลป่าคลอก อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล มีเครื่องมือ ดังนี้

1. การสำรวจ ผู้วิจัยมีการสำรวจพื้นที่และสภาพทั่วไปของแหล่งเรียนรู้ฟาร์มแพะนมอินทรีย์ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากประเด็นปัญหาที่สนใจที่จะศึกษา และผู้วิจัยสังเกตแบบมีส่วนร่วมในขณะที่เข้าร่วมรับฟังการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการจัดการฟาร์มต้นแบบการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์

2. การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลและคำตอบตามวัตถุประสงค์งานวิจัย คือ การจัดการฟาร์มเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับแพะนมอินทรีย์ ประวัติความเป็นมาของการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ สภาพแวดล้อมของฟาร์ม วิธีการจัดการ การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ และการเป็นฟาร์มต้นแบบแพะนมอินทรีย์ จังหวัดภูเก็ต วิธีการตลอดจนผลที่ได้รับจากการถ่ายทอดความรู้การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ไปสู่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะนมและเยาวชนที่สนใจ

3. กล้องบันทึกภาพ

4. เครื่องบันทึกเสียง

3.2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย อาศัยข้อมูลหลัก 2 ประเภท โดยการสำรวจ การสนทนาตัวต่อตัว การสังเกตในขณะที่มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ การสาธิต การฝึกปฏิบัติจริง และวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร ดังนี้

1 ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก การศึกษาภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสังเกต ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยกำหนดประเด็นในการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จในการจัดการฟาร์มเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ การได้รับยกย่องให้เป็นฟาร์มต้นแบบและแนวทางการถ่ายทอดความรู้

2 ข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยทำการการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ ทางการและอื่นๆ ไปตลอดจนงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการวิเคราะห์เนื้อหา และการสัมภาษณ์ โดยใช้กรอบแนวคิดจากการวิจัยที่กำหนดไว้ โดยเน้นการวิเคราะห์เนื้อหาและการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ความแม่นยำและจัดเนื้อหาตามหมวดหมู่ของเนื้อหาอย่างต่อเนื่องจากข้อมูลที่รวบรวม โดยเชื่อมโยงประเด็นการจัดการฟาร์มและการถ่ายทอดองค์ความรู้การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ของฟาร์มต้นแบบตามประเด็นที่ศึกษา

4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

4.1 ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ พบว่า นายอัคระ ธิติถาวร เป็นผู้ริเริ่มการเลี้ยงแพะนมเป็นคนแรกในจังหวัดภูเก็ต ได้รับการยกย่องว่าเป็นฟาร์มต้นแบบการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ เนื่องจากมีการศึกษาและพัฒนาฟาร์มอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์และดูแลฟาร์มตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงต้องมีกระบวนการจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถประมวลได้ 8 ด้าน คือ

1) การจัดการด้านการปรับปรุงสายพันธุ์แพะ มีการปรับปรุงสายพันธุ์แพะ เนื่องจากพบว่าสภาพอากาศในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและภาคใต้มีความชื้นมาก ส่งผลต่อเต้านมแพะและปริมาณของน้ำนมที่ได้ โดยนำแพะพันธุ์พื้นเมืองผสมกับพันธุ์แองโกลนูเบียน (พันธุ์พื้นเมือง ร้อยละ 50 พันธุ์แองโกลนูเบียน ร้อยละ 50) เมื่อได้แพะพันธุ์ผสม NA จึงนำไปผสมกับพันธุ์ซาเนน (พื้นเมือง ร้อยละ 25 พันธุ์แองโกลนูเบียน ร้อยละ 25 พันธุ์ซาเนน ร้อยละ 50) ได้แพะพันธุ์ NAS จึงนำไปผสมกับพันธุ์ซาเนนอีกครั้ง (พื้นเมือง ร้อยละ 12.5 พันธุ์แองโกลนูเบียน ร้อยละ 12.5 พันธุ์ซาเนน ร้อยละ 75) ได้แพะพันธุ์ NAS2 จึงนำไปผสมกับพันธุ์ซาเนนอีกครั้ง (พื้นเมือง ร้อยละ 6.2 พันธุ์แองโกลนูเบียน ร้อยละ 6.2 พันธุ์ซาเนน ร้อยละ 87.5) ปัจจุบันได้แพะพันธุ์ NAS3 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่ลดการเนาของเต้านมและให้น้ำนมในปริมาณมากขึ้น

2) การจัดการด้านอาหารแพะ พบว่า อาหารแพะ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ อาหารแพะตามธรรมชาติ หมายถึง การปล่อยให้แพะหาอาหารกินในที่ดินของเพื่อนบ้านที่เป็นสวนยางพาราและแปลงอินทรีย์ ซึ่งจะ

ประกอบด้วยพืชใบเลี้ยงคู่และพืชใบเลี้ยงเดี่ยวที่มีหลากหลายสายพันธุ์ ทำให้แพะได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน แพะได้ออกกำลังกาย สัมผัสดิน แสงแดด สร้างภูมิคุ้มกันต้านโรคตามธรรมชาติ รวมทั้งมีการปลูกหญ้าหลายชนิดในฟาร์ม เช่น หญ้าเนเปียร์แคระ หญ้าเนเปียร์ หญ้ารูซี ฯลฯ อาหารชั้น หมายถึง อาหารสำเร็จรูปจากบริษัทผู้ผลิตที่ได้รับการอนุญาตผลิตอาหารสัตว์คุณภาพเพื่อเป็นอาหารแพะนม ซึ่งมีโปรตีนประมาณร้อยละ 16 ไชมันร้อยละ 2.5 ทั้งนี้เพื่อเพิ่มผลผลิตแพะรีดนม โดยให้แพะรีดนมกิน ตัวละไม่เกิน 2 เปอร์เซ็นต์ของน้ำหนักตัว ฟาร์มต้นแบบนี้พบว่าสูตรอาหารแพะ ควรกำหนดให้ โปรตีนไม่เกินร้อยละ 16 ต่อวัน/ต่อตัว ไม่เร่งการเติบโต ไม่เร่งให้น้ำม ดังนั้นการให้นมของแพะนมนั้น จะขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ (พันธุ์กรรม) และ อาหาร

3) การจัดการด้านพื้นที่ หมายถึง การจัดการโรงเรือนและสภาพพื้นที่โดยรอบ โดยลักษณะทั่วไปของโรงเรือน ต้องเป็นโรงเรือนยกสูงจากพื้นดิน 1.50 เมตร – 1.60 เมตร ปูพื้นด้วยไม้ระแนง 1 นิ้ว x 2 นิ้ว มีร่องห่างของไม้ระแนง 1 นิ้ว เพื่อให้มูลแพะลอดผ่านสู่พื้นดิน ง่ายต่อการทำความสะอาด แบ่งออกเป็น 3 โรงเรือน คือ (1) โรงเรือนพ่อพันธุ์ มีขนาดพื้นที่ 3 x 5 เมตร เพื่อเลี้ยงแพะพ่อพันธุ์ 1-2 ตัว (2) โรงเรือนแพะรวมทั้งแพะตั้งท้องก่อนคลอด แพะเลี้ยงลูกอ่อน ประกอบด้วยคอกคลอด คอกอนุบาล-ลูกแพะ คอกแพะรุ่น และคอกคลอดลูก โรงเรือนแพะรวมนี้ มีขนาดพื้นที่ 4 x 12 เมตร (3) คอกแพะรีดนม มีขนาดพื้นที่ 4 x 15 เมตร โดยแบ่งซอยเป็นคอกย่อยตามกลุ่มขนาดของแพะ พร้อมทั้งมีรางหญ้า รางใส่อาหารชั้น ภาชนะให้น้ำ ก้อนเกลือแร่ คอกสำหรับรีดนมและคอกแพะรวม แทนรีดน้ำนม ที่เก็บอุปกรณ์ที่ใช้ในการรีดนมเพื่อส่งโรงงานพาสเจอร์ไรซ์ต่อไป

มีการแบ่งพื้นที่ภายในฟาร์มตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เช่น แปลงปลูกพืชผักสวนครัวแบบผสมผสาน บ่อปลาตก ทำการเกษตรตามธรรมชาติ ใช้ของเหลือภายในฟาร์มเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ปล่อยแพะในสวนยางพาราเพื่อกำจัดวัชพืชทดแทนการใช้สารเคมี นำมูลแพะไปทำปุ๋ยเพื่อใส่แปลงพืชผักสวนครัว นำเศษพืชผักไปเลี้ยงปลาตก ปล่อยน้ำจากบ่อปลาตกไปรดแปลงหญ้า ทำน้ำหมักชีวภาพร่วมกับสารเร่ง พด.7 เพื่อช่วยรักษาโรคสัตว์ตามสรรพคุณของพืชสมุนไพรแต่ละชนิด รวมทั้งมีการหมักน้ำหมักชีวภาพจากผลไม้ด้วยสารเร่ง พด.2 ผสมน้ำให้แพะกินเพิ่มจุลินทรีย์ที่ดีให้กับแพะ และผสมน้ำราดพื้นคอกช่วยลดปัญหาเรื่องกลิ่นจากแอมโมเนีย สร้างความสมดุลให้แก่ธรรมชาติ ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในภายหลัง

4) การจัดการด้านการเลี้ยงแพะนมในแต่ละช่วงอายุ พบว่า วิธีการเลี้ยงแตกต่างกันในแต่ละช่วงวัย คือ (1) แพะรีดนม คือ แม่แพะที่ผ่านการตกลูก และเลี้ยงลูกประมาณ 2 เดือนครึ่ง จะทำการหย่านมลูกแพะ แม่แพะก็จะย้ายมาอยู่ที่ช่องสำหรับแพะรีดนม แม่แพะจะมีการอาบน้ำทำความสะอาดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในตอนเช้าจะให้แม่แพะหาอาหารตามธรรมชาติ หลังจากรีดนมเสร็จ เวลาประมาณ 09:00-12:00 น. และในเวลา 17:00 น. จะให้อาหารหยาบ คือหญ้าที่ปลูกในฟาร์ม สำหรับอาหารชั้นนั้น จะให้แพะที่รีดนม ปริมาณเฉลี่ย 800-1,000 กรัม/ตัว/วัน โดยแบ่งให้แพะรีดนมกิน 2 ครั้ง คือ หลังรีดนมในตอนเช้าและตอนเย็น พร้อมอาหารหยาบในโรงเรือนที่มีก้อนเกลือแร่และน้ำสะอาดให้แพะรีดนมกินตลอดเวลา (2) ลูกแพะ คือ ลูกแพะที่คลอดโดยวิธีธรรมชาติ ภายในคอกคลอด ปูตะแกรงพลาสติกเพื่อป้องกันขาตกร่อง เมื่อลูกแพะคลอดออกมา จะมีการผูกมัดสายสะดือ และมีการจุ่มน้ำยาถึงเจอร์ไอโอดีน หลังจากนั้นจะรีบให้ลูกแพะได้ดื่มนมแม่เหลืองจากแม่แพะอย่างเพียงพอภายในเวลา 15 นาที หลังคลอด และปล่อยให้ลูกแพะและแม่แพะได้อยู่ด้วยกันในคอกอนุบาล ประมาณ 3-5 วัน หลังจากนั้นนำแม่แพะลูกแพะมาอยู่ร่วมกันในคอกอนุบาลลูกแพะรวม โดยมีพื้นตะแกรงพลาสติกปู อีกประมาณ 15-20 วัน โดยในช่วงนี้ลูกแพะจะได้ดื่มน้ำนมจากแม่ตลอดเวลาที่ต้องการ เมื่อลูกแพะมีอายุได้ 20 วัน จะแยกออกจากแม่มาอนุบาล และจะปล่อยให้อยู่กับแม่ วันละ 2 ครั้ง คือ ช่วงเช้าและเย็นเพื่อกินนมแม่ และฝึกให้กินอาหารหยาบ เช่น หญ้าสด และใบไม้ต่างๆ และมีการฝึกให้กินอาหารชั้นควบคู่ไปด้วย แล้วค่อยเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ (3) ลูกแพะรุ่น คือ ลูกแพะที่มีอายุ 3 เดือน ได้จับแยกเพศตัวเมียและตัวผู้ เพื่อป้องกันการผสมพันธุ์ก่อนกำหนด อาหารหยาบและอาหารชั้น แบ่งให้วันละ 2 ครั้ง คือ ช่วงเช้าและช่วงเย็น มีน้ำดื่มสะอาด เกลือแร่ น้ำสกัดชีวภาพสูตรผลไม้และสูตรสมุนไพร ผสมน้ำให้กับสัปดาห์ละ 3 ครั้งมีการตัดแต่งกีบเท้า เมื่อลูกแพะอายุได้ 3 เดือน ครึ่ง ถึง 4 เดือน ก็จะปล่อยให้ไปกับฝูง เพื่อให้ได้สัมผัสและเรียนรู้การหาอาหารในธรรมชาติ (4) แพะตั้งท้อง คือ แพะที่ผ่านการผสมพันธุ์ มีระยะการตั้งครรภ์ 3 เดือน ถึง 3 เดือนครึ่ง จะต้องดูแลเหมือนแพะรีดนม หลังจากผสมพันธุ์ สามารถรีดนมได้อีก 2 เดือนครึ่ง และจะหยุดรีดเพื่อพักแม่แพะก่อนคลอด 1.5-2 เดือน และย้ายให้มาอยู่คอกแม่แพะ (5) แพะพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ คือ

พ่อพันธุ์จะมีอายุตั้งแต่ 8 เดือน ขึ้นไป ผสมพันธุ์ ปีละ 2 ครั้ง ห่างกัน 5-6 เดือน ปล่อยให้เดินออกกำลังกายหาอาหาร สัปดาห์ละ 3 ครั้ง แม่พันธุ์ที่มีอายุตั้งแต่ 10-12 เดือน จะเลี้ยงแบบแพะรีดนม สำหรับแม่พันธุ์ท้องก่อนคลอด พ่อพันธุ์และแม่พันธุ์จะมีการเลี้ยงแยกจากแพะกลุ่มอื่นๆ ส่วนการให้อาหารนั้น ต้องมีอาหารหยাবให้กินอย่างพอเพียง เสริมด้วยอาหารข้น วันละ 200 กรัม/ตัว เสริมด้วยก้อนแร่ธาตุกินอย่างพอเพียง

5) การจัดการด้านการดูแลสุขภาพแพะ หมายถึง การจัดการที่มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันโรคตามวิถีธรรมชาติ คือ การได้ออกกกำลังกาย ได้สัมผัสแสงแดด ให้อาหารหยাবพร้อมน้ำสะอาดอย่างพอเพียง ภายในโรงเรือน มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่แออัด ใช้สมุนไพรในการเลี้ยงแพะ และสุดท้ายคือการลดกลิ่นสาบแพะรีดนม โดยให้แพะรีดนมกินน้ำหมักชีวภาพสูตรผลไม้ผสมกับน้ำ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ให้กินน้ำหมักชีวภาพสูตรสมุนไพรผสมกับน้ำ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง และใช้น้ำหมักชีวภาพทั้ง 2 สูตรผสมน้ำ ราดพื้นคอกโรงเรือน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

6) การจัดการด้านการผลิต หมายถึง การจัดการการรีดนมแม่แพะ หลังจากแม่แพะหย่านมลูกเมื่ออายุ 2 เดือนครึ่งหลังคลอด ระยะเวลาให้นมนานไม่น้อยกว่า 240 วัน ซึ่งแม่แพะจะให้น้ำนมต่อตัวต่อวัน ประมาณ 2 ลิตร จะทำการรีดนมทุกวันในเวลา 05:00 – 06:00 น. วันละ 1 ครั้ง ช่วงเช้า มีการอาบน้ำทำความสะอาดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง และมีการดูแลสุขภาพและความสะอาดเป็นพิเศษให้แก่แม่แพะ ฝึกแม่แพะให้ขึ้นแท่นรีดนมโดยความเต็มใจ และให้น้ำนมอย่างมีความสุขขณะที่ทำการรีดนม ขณะรีดนมต้องไม่มีการผูกมัดตัวแพะ ไม่ให้แพะมีความเครียด ทำให้หลังนมด้วยความสุข ทั้งนี้ผู้เลี้ยงเชื่อว่าจะมีสารแห่งความสุขส่งผ่านทางน้ำนมสู่ผู้บริโภค โดยมีขั้นตอนการรีดนม ดังนี้

- แม่แพะเดินขึ้นแท่นรีดนมที่เตรียมไว้ ใช้น้ำยาคลอรีนเจือจางซึ่งเตรียมจากแคลเซียมไฮโปคลอไรด์ 1 กิโลกรัม ละลายน้ำ 15 ลิตร แล้วทิ้งไว้ 24 ชั่วโมง แล้วรินเอาน้ำใสๆ ส่วนบนออกมาเก็บไว้ในภาชนะที่ปิดสนิท รินน้ำยา 10 ซีซี ผสมน้ำ 10 – 15 ลิตร เช็ดทำความสะอาดเต้านมก่อนทำการรีดนม แล้วใช้ผ้าแห้งเช็ดซ้ำอีกครั้ง

- รีดนมทั้ง 2 - 3 ครั้งแรกของการรีด

- รีดนมเพื่อตรวจเช็คเต้านมอีกเสบด้วยน้ำยา CMT

- เมื่อน้ำนมผ่านการตรวจด้วยยา CMT และตรวจดูทางกายภาพอื่นๆ ทั้งเรื่องสี กลิ่น ที่เป็นปกติ จึงทำการรีดนม

- รีดนมลงในภาชนะปากแคบ เพื่อป้องกันฝุ่นละอองและเศษขนปนเปื้อนลงในน้ำนมดิบ

- ใช้เวลารีดนมต่อตัว ประมาณ 5 – 7 นาที

- หลังจากรีดนมเสร็จจะใช้น้ำยาไอโอดีนจุ่มหัวนมเพื่อป้องกันเชื้อโรคเข้าสู่ท่อน้ำนม แล้วปล่อยให้แพะกลับเข้าสู่คอกรวมแม่แพะรีดนม

7) การจัดการด้านการแปรรูป หมายถึง การแปรรูปผลิตภัณฑ์แพะนม ได้รับการรับรองอาหารปลอดภัย จากองค์การอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข ภายใต้เครื่องหมายการค้าตรา “พรุจาปา” ซึ่งพบว่า แพะหนึ่งตัวต่อหนึ่งวัน ให้ปริมาณน้ำนมดิบ ประมาณ 2-3 กิโลกรัม น้ำนมดิบที่ได้จากการรีด จะถูกนำมากรองลงในถังรวมนม เพื่อลดอุณหภูมิลงอย่างรวดเร็ว หลังจากนั้นก็นำน้ำนมดิบที่ผ่านขั้นตอนลดอุณหภูมิเรียบร้อยแล้ว เข้าสู่กระบวนการพาสเจอร์ไรซ์ โดยหนึ่งในหม้อหนึ่งควบคุมอุณหภูมิ ตามกระบวนการพาสเจอร์ไรซ์ ตามมาตรฐานการผลิตที่ดี (GMP) บรรจุขวดปิดสนิท และเก็บไว้ในอุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส เพื่อรอจำหน่าย โรงงานนมแพะพาสเจอร์ไรซ์ ดังกล่าว มีขนาดการผลิต 50 ลิตร/วัน เป็นโรงงานที่สร้างแบบง่ายๆ ใช้เงินลงทุนไม่มาก ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ง่าย ในท้องถิ่น เกษตรกรรายย่อยสามารถนำต้นแบบโรงนมไปพัฒนาได้ คือ เป็นโรงนมขนาดพื้นที่ 3.5 x 5 เมตร ทำเพดานฝั่งหลอดไฟฟาลงในเพดาน พื้นปูกระเบื้องเพื่อให้ทำความสะอาดง่าย มีท่อน้ำดีที่ท่อน้ำเสียระบายไปสู่บ่อบำบัด ภายในโรงนมจะมีห้องพาสเจอร์ไรซ์นม ขนาด 1.8 x 2.4 เมตร มีเครื่องพาสเจอร์ไรซ์ สำหรับบรรจุได้ 50 ลิตร มีตู้เย็นเก็บนมพาสเจอร์ไรซ์ มีอ่างล้างอุปกรณ์ ล้างเครื่องมือต่างๆ ซึ่งทำด้วยสแตนเลส เพื่อใช้ล้างภาชนะต่างๆ ที่ใช้บรรจุน้ำนมดิบ และมีตู้เก็บขวดเปล่าที่ใช้บรรจุนมพาสเจอร์ไรซ์ 1 ตู้

8) การจัดการด้านการจัดจำหน่าย หมายถึง การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากแพะ ได้แก่ น้ำนมดิบ นมแพะพาสเจอร์ไรซ์ ครีมชีส เนยจากนมแพะ ปุยชีแพะ แม่พันธุ์แพะ (แพะตัวเมีย อายุ 3 เดือนขึ้นไป) ทำการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น พัฒนาบรรจุภัณฑ์ และพัฒนาช่องทางจำหน่ายผ่านระบบออนไลน์

นอกเหนือจากระบบการจัดจำหน่าย ที่มีพ่อค้ารับซื้อหน้าฟาร์มเพื่อนำไปส่งและขายต่อ และจำหน่ายที่ฟาร์มโดยตรง ด้วยขนาดบรรจุ 210 ซีซี/ขวด จำหน่ายในราคาขวดละ 18–20 บาท (ราคาขายส่ง-ขายปลีก)

5.2 ผลจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ ของฟาร์มต้นแบบ พบว่า นายอัคระ ธิติถาวร ได้รับการบรรจุชื่อในนามาณุกรมผู้เชี่ยวชาญด้านปศุสัตว์ไทย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเลี้ยงแพะ จากสมาคมสัตว์บาลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และเป็นผู้ก่อตั้งกลุ่มแพะนมอัครดิษฐ์ จังหวัดภูเก็ต เป็นเกษตรกรต้นแบบในจังหวัดภูเก็ตในการทำฟาร์มแพะในพื้นที่จำกัด เป็นปราชญ์ชาวบ้านศูนย์เรียนรู้ปศุสัตว์อินทรีย์ (การเลี้ยงแพะนม) ในปี พ.ศ. 2550 นายอัคระ ธิติถาวร ได้เปิดพื้นที่ภายในฟาร์มให้เป็นแหล่งเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมแบบยั่งยืน สำหรับชุมชน เยาวชน และนักศึกษาที่สนใจเข้ามาเรียนรู้การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ฟาร์มแพะนมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง องค์ความรู้ที่ประยุกต์ใช้ในการจัดการ การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ มาจากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล การสังเกต การทดลอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่ม เกษตรกรเลี้ยงแพะและกลุ่มอื่นๆ ในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ แล้วนำมาบูรณาการสู่การปฏิบัติจริง โดยประยุกต์ใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับศาสตร์อื่นๆ และปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีการจัดเก็บความรู้ และส่งเสริมให้การ สนับสนุน และถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนเกษตรกรและผู้สนใจ

วิธีการถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งความรู้ในเชิงทฤษฎี เชิงบริบท เชิงเหตุผล และความรู้ในระดับคุณค่า ของ ฟาร์มต้นแบบแห่งนี้ มีวิธีการใช้ที่หลากหลาย ได้แก่ การอธิบาย การบรรยาย การสาธิต และฝึกปฏิบัติจริง ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพ ทัศนคติ ภูมิหลัง ของผู้เรียนหรือผู้ที่มาขอคำแนะนำ หรือสอบถาม พูดคุย เช่น ผู้สนใจทั่วไปจะเป็น องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับกระบวนการทั้งหมดของการเลี้ยงสัตว์ ข้อดี ข้อเสีย สภาพปัญหาในการเลี้ยงสัตว์ สำหรับ เกษตรกรและผู้สนใจที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจและต้องการที่จะพัฒนาการเลี้ยง จะเป็นการบรรยาย การสาธิต และฝึก ปฏิบัติในพื้นที่จริง เกี่ยวกับการปรับสภาพพื้นที่ฟาร์ม การให้อาหารแพะ การจัดการผลผลิตและการแปรรูป ฯลฯ และมีการบันทึกองค์ความรู้เป็นลายลักษณ์ เผยแพร่ข้อมูลหนังสือวารสาร ในรูปแบบต่างๆ โดยอาศัยเครื่องมือ นวัตกรรม ทรัพยากรที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น เพื่อมุ่งหวังให้ชุมชนท้องถิ่นและผู้สนใจอาชีพการเกษตรได้รับ ประโยชน์ สามารถนำความรู้ ภูมิปัญญาต่างๆ ที่เขาค้นพบไปประยุกต์ใช้อย่างแท้จริง เช่น ความรู้เกี่ยวกับสายพันธุ์ แพะนมที่มีคุณภาพดีตรงตามความต้องการของตลาด ผลความสำเร็จจากการถ่ายทอดความรู้ พบว่า ร้อยละ 80 เป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีการนำความรู้และสาระความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความรู้ รวมทั้งการ ฝึกปฏิบัติจริงในฟาร์ม ไปปรับประยุกต์ใช้ในฟาร์มของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 สรุปและอภิปรายผล

4.2.1 สรุปผลการศึกษาวิจัย ด้านการจัดการฟาร์มเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ พบว่า การเลี้ยงแพะนม อินทรีย์ของฟาร์มต้นแบบนี้ เริ่มต้นจากการเล็งเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการเลี้ยงแพะนมที่สามารถสร้างผลผลิต ได้เร็ว มีตลาดรองรับ จึงทำการศึกษาเสาะหาความรู้ที่ต้องการ รวบรวมองค์ความรู้ใหม่ จัดเก็บความรู้ และนำ ความรู้เหล่านั้นนำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นฟาร์มแพะนมที่มีการจัดการอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยนำ องค์ความรู้สหวิทยาการด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้ และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทำให้เกิดประโยชน์ สามารถสร้างผลกำไร ในธุรกิจ หรือบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เป็นการจัดการฟาร์มที่สอดคล้องกับกรมส่งเสริม การเกษตร (2561) ที่สรุปไว้ว่า การจัดการฟาร์มมิได้มุ่งหวังเพียงกำไรสูงสุดเท่านั้น แต่ยังมีจุดมุ่งหมายที่ก่อให้เกิด รายได้อย่างต่อเนื่องจากกิจกรรมภายในฟาร์ม พัฒนาฟาร์มให้เป็นแหล่งอาหารและใช้สอยในครัวเรือนด้วย สร้าง ความรื่นรมย์ในชีวิต ความสุขในครอบครัว การพักผ่อนหย่อนใจ ความมั่นคงในอาชีพการเกษตร ตลอดจนความ สมดุลของสภาพแวดล้อม และสอดคล้องกับหลักการจัดการความรู้ การนำความรู้มาใช้ ของวิจารณ์ พาณิช (2559) ทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ตามกระบวนการจัดการความรู้ ของสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) (2557) จึงส่งผลให้กระบวนการผลิตแพะนมอินทรีย์ของอัคระฟาร์มเป็นไปตามมาตรฐานปศุสัตว์ อินทรีย์ เป็นการเกษตรแบบยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ จอห์น อี. โอเคิร์ต ศาสตราจารย์กิตติคุณสาขา เศรษฐศาสตร์เกษตร มหาวิทยาลัยมิสซูรี (Ikerd, 1993) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยรรยง บุญยรัตน์, เฉลิมศักดิ์ รัตน์นะ, สมศักดิ์ นวลสม, ภมรินทร์ โชคสุทินกุล และกฤษณพร แพกุล (2556)

4.2.2 สรุปผลการศึกษาวิจัย ด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ของฟาร์มต้นแบบ จังหวัดภูเก็ต พบว่า นายอัคระ ธิติถาวร เกษตรกรเจ้าของฟาร์มต้นแบบ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ให้แก่ผู้สนใจ เกษตรกร เยาวชน ฯลฯ ด้วยวิธีการถ่ายทอดความรู้ แบ่งปันความรู้และสร้างความรู้อย่างหลากหลาย ตามรูปแบบกระบวนการจัดการความรู้ของ Probst, Raub, & Romhardt (2000, 25) และผลการวิจัย การถ่ายทอดความรู้ ของ Probst, Raub, & Romhardt (2003), Nonaka, Toyama & Nagata (2000) และ Nonaka & Toyama (2003) นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบัน ตามกระบวนการการเรียนรู้ ในแนวคิดของ Nonaka & Takeuchi (1995) ทั้ง 4 แบบ คือ (1) ใช้การสื่อสารนำประสบการณ์ตรงซึ่งเป็นคลังความรู้ขนาดใหญ่ที่ซ่อนเร้นอยู่ข้างในผ่านการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน (แปลง Tacit Knowledge เป็น Tacit Knowledge) (2) ใช้การสาธิต อธิบายเหตุผลและผล เทคนิคทางการเกษตร ให้กับกลุ่มเกษตรกร เยาวชน ผู้สนใจ ฯลฯ ด้วยการฝึกปฏิบัติจริง มีการวิเคราะห์เชิงลึก มีการสังเกต หรือมีการวิจัยจากการทดลองได้เป็นชุดความรู้ที่ฝังลึก (แปลง Explicit Knowledge เป็น Tacit Knowledge) (3) ใช้การสร้างชุดข้อมูลความรู้และแบ่งปันความรู้ที่อยู่ภายในฟาร์ม โดยการเผยแพร่เป็นลายลักษณ์อักษร (แปลง Tacit Knowledge เป็น Explicit Knowledge) และ (4) ใช้การถ่ายทอดแบ่งปันความรู้ใหม่ๆ ที่ชัดเจน ที่ได้มาจากประสบการณ์จริงจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่อยู่รอบตัว ถ่ายทอดทั้งในรูปแบบทางกายภาพ หรือทางอิเล็กทรอนิกส์ และแบ่งปันกับผู้คนเสมอๆ เมื่อค้นพบสิ่งใหม่ๆ (แปลง Explicit Knowledge ไปสู่ Explicit Knowledge)

อย่างไรก็ตาม กระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่มีประสิทธิผล ควรคำนึงถึงปัจจัยหลักที่เป็นทักษะเฉพาะบุคคล ซึ่งต้องมีสถานะทางอารมณ์ มีความต้องการเรียนรู้ร่วมกัน พูดภาษาเดียวกันได้อย่างเข้าใจ ก่อน เป็นลำดับแรก เนื่องจากความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) สามารถถ่ายทอดได้ง่าย ไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในการโอนแบบเดียวกัน ส่วน ความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) ยากแก่การประมวลหรือรวบรวมหรือไม่สามารถถ่ายโอนจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งได้ ถ้าหากไม่มีความรู้ที่ถูกต้องในสิ่งเดียวกัน นอกจากนี้ การถ่ายโอนความรู้จะมีผลก็ต่อเมื่อมีปฏิสัมพันธ์แบบเห็นหน้ากัน มีการทดลองฝึกปฏิบัติภาคสนามร่วมกัน และยังมีปัจจัยองค์ประกอบอื่นๆ ที่อยู่ในตัวบุคคลของผู้ที่จะถ่ายทอดแบ่งปันความรู้ กับผู้รับการถ่ายทอดความรู้ ที่ต่างกัน เช่น ประสบการณ์ส่วนตัว ความไว้วางใจและความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างทั้งสอง อารมณ์ ระดับของปฏิสัมพันธ์ ความต่อเนื่อง ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เป็นต้น กล่าวได้ว่า ความรู้ทั้งสองแบบมีความแตกต่างกันในหลายมิติ

นายอัคระ ธิติถาวร เป็นผู้ที่มีความรู้ ผู้สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสตร์ทางการเกษตร การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ เข้าใจบริบทของชุมชน สามารถจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเป็นระบบและยั่งยืน สามารถวิเคราะห์ปัญหาและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ส่งเสริมอาชีพทางการเกษตร เป็นฟาร์มต้นแบบด้านการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ และเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมค่านิยมร่วมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในชุมชน ส่งผลให้ได้รับการยกย่องเป็นปราชญ์ชาวบ้าน เป็นบุคคลต้นแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของ พงษ์เผ่า ขยายเสียง, สุวิสา พัฒนเกียรติ และพัฒนา สุขประเสริฐ (2558) และทำให้การถ่ายทอดความรู้และแบ่งปันความรู้ สามารถขับเคลื่อนไปตามระบบกลไก ที่เหมาะสมกับพื้นฐาน ทักษะทัศนคติส่วนบุคคล และวัฒนธรรมองค์กรของผู้รับสาร ตามแนวคิดของ Boland, Singh, Salipante, Aram, Fay, & Kanawattanachai (2001) และ Becker & Knudsen (2006) ส่งผลให้ผู้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้การเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ สามารถจดจำข้อมูล เรียนรู้ด้วยความเข้าใจ และนำไปปรับประยุกต์ใช้ในฟาร์มของตนได้ (ดังกรณีของ นายมานิต งานแข็ง ได้รับการรับรองจากสำนักงานปศุสัตว์อำเภอถลางให้เป็นแหล่งเรียนรู้ฟาร์มแพะตัวอย่าง และ นายนุช อดนะฝรั่ง ได้รับการรับรองให้เป็นแหล่งเรียนรู้กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงแพะบ้านบางโรง) และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ถ่ายทอดกับผู้รับการถ่ายทอดเกิดขึ้นอย่างมีพลวัตในหลายรูปแบบ

5. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา กระบวนการสู่ความสำเร็จในการจัดการฟาร์มแพะนมอินทรีย์ และการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชน ของนายอัคระ ธิติถาวร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สรุปได้ 3 ประการ คือ

1. ด้วยโลกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและไม่แน่นอน นายอัคระ ธิติถาวร จึงสนใจใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิต มีการปรับเปลี่ยนวิธีการตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาตนเอง พัฒนาการทำงาน นำความรู้ ประสบการณ์ที่ตนเองมีอยู่ เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาชาวบ้าน เทคโนโลยีนวัตกรรม เกิดกระบวนการทางปัญญา สามารถบูรณาการสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ได้นวัตกรรมใหม่ในการจัดการการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ สามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว จากนั้นจึงประมวลจากชุดความรู้ที่ฝังลึก (Tacit Knowledge) สร้างเป็นชุดข้อมูลความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) ที่มีโครงสร้าง ซึ่งสามารถรับรู้ บันทึก จัดเก็บ และแบ่งปัน ถ่ายทอดองค์ความรู้นั้นได้

2. ในการทำงานและการใช้ชีวิต หากนำหลักการความรู้ทั้งทางวิชาการและหลักอื่นๆ ดังที่ นายอัคระ ธิติถาวร ได้นำหลักคำสอนทางพุทธศาสนา-หลักกาลามสูตร มาปรับใช้ จนกระทั่งมีความมั่นใจในศาสตร์เหล่านั้นแล้วนำไปปรับปรุงหรือประยุกต์ใช้ในฟาร์มของตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการระเบิดจากภายในจากการเรียนรู้ด้วยตัวเอง และจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ของตนกับความรู้ของผู้รู้อื่นๆ จึงทำให้เกิดคลังความรู้ขนาดใหญ่ที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวบุคคลนั้น และเป็นวงจรแห่งการเรียนรู้ที่หมุนเวียนอยู่อย่างสม่ำเสมอ

3. ในสถานะทางสังคมที่อัคระฟาร์มได้รับการยอมรับเป็นศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านจังหวัดภูเก็ต เป็นฟาร์มต้นแบบ เป็นบุคคลต้นแบบ เป็นผู้มีองค์ความรู้ ซึ่งเป็นองค์ความรู้ทางสังคม และความรู้ส่วนบุคคลทั้งแบบความรู้ที่ฝังลึกและความรู้ที่ปรากฏชัดเจน ที่ใช้พื้นที่ภายในฟาร์มของตนเองเป็นห้องทดลองขนาดใหญ่ ทำการทดสอบเรียนรู้ ถูก ผิด กลั่น กรอง จนเกิดประโยชน์ สร้างคุณค่าแก่ชีวิตตนเอง ครอบครัว และชุมชนท้องถิ่น จึงมีการแบ่งปันความรู้ทุกรูปแบบ ทั้งในรูปแบบทางกายภาพ หรือทางอิเล็กทรอนิกส์ และแบ่งปันกับผู้คนเสมอๆ เมื่อค้นพบสิ่งใหม่ๆ เป็นฟาร์มต้นแบบสำหรับบุคคล เกษตรกร เยาวชน ทั้งในระดับกลุ่มและระดับองค์กร ที่ต้องการศึกษาเรียนรู้ และเป็นสถานที่สร้างเครือข่ายชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice-CoP) ที่เหมาะสม เกิดการแลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practices) ในด้านการบริหารจัดการการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ การวางแผนการใช้ที่ดินหรือแผนจัดการชีวิตอย่างพอเพียง ให้กับกลุ่มเกษตรกร เยาวชน ผู้สนใจ ฯลฯ เหล่านั้น

4. ปัจจุบัน ด้วยความก้าวหน้าทางวิทยาการและระบบสังคมโลกมีการปรับเปลี่ยนอย่างเป็นพลวัต ดังนั้นการจัดการความรู้และการถ่ายโอนและเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคม และเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์ ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป อาจจะทำการศึกษา นวัตกรรมที่ทันสมัยในการจัดเก็บ เผยแพร่ และแบ่งปันความรู้ เพื่อให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้ และขยายเครือข่ายสู่เยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีความสนใจและมั่นใจในอาชีพเกษตรกร บนความรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการผลิตอาหารที่มีคุณภาพและปลอดภัยมากขึ้น

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ นายอัคระ ธิติถาวร ที่ให้โอกาสแก่คณะผู้วิจัยในการให้ข้อมูลความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาริวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และเรียนรู้การจัดการภายในฟาร์มเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ รวมทั้งขอขอบคุณ นายมานิต งานแข็ง นายนุช อะนะฝรั่ง และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทุกท่าน

คณะผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อผู้สนใจและชุมชนในการนำความรู้ด้านการจัดการฟาร์มการเลี้ยงแพะนมอินทรีย์ไปประยุกต์ใช้ หากมีข้อบกพร่องประการใด คณะผู้วิจัยขออภัยและยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

7. บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2561). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การจัดการฟาร์ม*. กรุงเทพมหานคร:

กรมส่งเสริมการเกษตร.

กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาสัตว์เล็ก กรมปศุสัตว์. (2563, 20 ตุลาคม). *คู่มือปฏิบัติงานโครงการด้านการส่งเสริมและ*

- พัฒนาสัตว์เล็ก ประจำปี พ.ศ. 2564. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2564, จาก <https://extension.dld.go.th/th1/images/stories/63/คู่มือ/คู่มือ%20ด้านสัตว์เล็ก202564.pdf>
- ัญญลักษณ์ เตียวยอง. (2561, 20 กรกฎาคม). การเลี้ยงแพะ. *สารนวัตรัฐเกษตร, องค์ความรู้เกษตร*. สภาเกษตรกรแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2564, จาก <https://www.nfc.or.th/content/6877>
- พงษ์เผ่า ขยายเสียง, สุวิสา พัฒนเกียรติ และพัฒนา สุขประเสริฐ (2558). การศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของกรมส่งเสริมการเกษตร. *วารสารแก่นเกษตร*, 43(3), 431-440. สืบค้น เมื่อ 23 กันยายน 2564, จาก <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/agkasetkaj/issue/view/17095>
- พบแพทย์. (2559). นมแพะ ดีกว่านมวัวจริงหรือ ? *POB PAD*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.pobpad.com/นมแพะ ดีกว่านมวัวจริงหรือ>
- ยรรยง บุญยรัตน์, เฉลิมศักดิ์ รัตนะ, สมศักดิ์ นวลสม, ภมรินทร์ โชคสุทินกุล และกฤษฎพร แพกุล. (2556). *ปัจจัยที่มีผลความยั่งยืนต่อการเลี้ยงแพะของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน*. สำนักงานปศุสัตว์เขต 8 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- รักบ้านเกิด.คอม. (2556). ลักษณะและวิธีการเลี้ยงแพะ/โรงเรือนและอุปกรณ์เลี้ยงแพะ. *สัตว์เล็ก*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2564, จาก <https://www.rakbankerd.com/agriculture/page.php?id=3136&s=tblanimal>
- วิจารณ์ พานิช. (2559). *ขอบฟ้าใหม่ในการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2564, จาก http://scqa.sci.psu.ac.th/sckm/qafiles/file/book_wijan1.pdf
- สุริพันธ์ แสนานุช. (2558). วิถีถิ่นจากคนแก่. *องค์ความรู้*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2564, จาก <https://www.ftp.or.th/2015/4393>.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต. (2564). ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร และสหกรณ์จังหวัดภูเก็ต. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2564, จาก <https://www.opsmoac.go.th/phuket-dwl-files-432791791158>
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2557). *การจัดการความรู้ (KM) คืออะไร? จำเป็นแค่ไหนต้องใช้ KM?*. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2564, จาก <http://www.okmd.or.th>
- Becker, M. C., & Knudsen, M. P. (2006). *Intra and Inter-Organizational Knowledge Transfer Processes Identifying the Missing Links*. DRUID Working Paper No. 06-32. Retrieved March, 10 2021, from https://www.researchgate.net/publication/4744974_Intra_and_Inter-Organizational_Knowledge_Transfer_Processes_Identifying_the_Missing_Links
- Boland, R. J., Singh, J., Salipante, P., Aram, J. D., Fay, S. Y., & Kanawattanachai, P. (2001). Knowledge Representations and Knowledge Transfer. *Academy of Management Journal*, 44(2), 393-417.
- Ikerd, John E. (1993). The need for a systems approach to sustainable agriculture. *Agricultural, Ecosystems and Environment*, 46 (1993), 147-160. Retrieved March, 10 2021, from <http://www.ask-force.org/web/Discourse/Ikerd-Need-Systems-Approach-1993.pdf>.
- Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge creating company: how Japanese companies create the dynamics of innovation*. New York: Oxford University Press.
- Nonaka, I., & Toyama, R. (2003). The knowledge-creating theory revisited: knowledge creation as a synthesizing process. *Journal of Knowledge Management Research & Practice*. 1(1), 2-10. doi: 10.1057/palgrave.kmrp.8500001
- Nonaka, I., Toyama, R., & Nagata, A. (2000). A firm as a knowledge-creating entity: a new perspective on the theory of the firm. *Industrial and Corporate Change*, 9(1), 1-20.
- Probst, G. J. B., Raub, S., & Romhardt, K. (2003). *Wissen managen: Wie Unternehmen ihre wertvollste Ressource optimal nutzen*. Wiesbaden: Springer Fachmedien.

Quinn, J. B., Anderson, P., & Finkelstein, S. (1996, 1 March). Managing professional intellect: making the most of the best. *Harvard business review*. doi: 10.1016/B978-0-7506-9850-4.50009-9

ประวัติผู้วิจัย¹

1. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวพรพิมล เตียมวัง	
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์	
วัน เดือน ปี เกิด	กุมภาพันธ์ 2519	
ที่อยู่ปัจจุบัน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ถนนเทพษัตรี ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต	
เบอร์โทรศัพท์	076-240220	
เบอร์โทรสาร	076-240220	
เบอร์โทรศัพท์มือถือ	087-154-1464	

2. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
2548	ศศ.ม.	ภูมิศาสตร์อุตสาหกรรม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
2542	ศษ.บ.	สังคมศึกษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร

3. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
2549 - ปัจจุบัน	พนักงานมหาวิทยาลัย (อาจารย์)	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

4. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

พรพิมล เตียมวัง และคณะ. (2563). การพัฒนาบรรจุภัณฑ์สื่อการเรียนการสอน “อังกมอหลาว” เรือนคหบดีในจังหวัดภูเก็ต. ประชุมสัมมนาวิชาการ คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ในหัวข้อ “เชื่อมเมืองเก่า สู่อากาศ: การสร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาสู่เมืองเก่าวิถีใหม่และความยั่งยืน ณ ไอคอนสยาม กรุงเทพฯ. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) และสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการอนุรักษ์กรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า. 31 สิงหาคม – 1 กันยายน 2563.

พรพิมล เตียมวัง และคณะ. (2563). การรวบรวมองค์ความรู้ อังกมอหลาว จังหวัดภูเก็ต.การประชุมวิชาการ สผ. ประจำปี พ.ศ. 2563 ภายใต้หัวข้อ “ชีวิตวิถีใหม่ เพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน” ณ โรงแรม เดอะ เบอร์เคลีย์ ประตูน้ำ กรุงเทพฯ. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.). 21 สิงหาคม 2563.

พรพิมล เตียมวัง และคณะ. (2562). กิมซิ่น ปติมากรรมเทพเจ้าจีน ชุมชนเชิงทะเล อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต. The 9th International Conference on Art and Culture Network (ICAC 2019): Dvaravati : Local Ways with Ways of Dharma Causing Wisdom to Creative Economy. เครือข่ายศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, จังหวัดนครปฐม. 11 - 13 กุมภาพันธ์ 2562.

พรพิมล เตียมวัง และ ศรีณีย์ ย่องเส้ง (2559). การจัดการความรู้การแปรรูปมันชัน กรณีศึกษาบ้านเขาตาหนอน อำเภอทับปุด จังหวัดพังงา ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 “การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมอย่างยั่งยืนสู่โลกาภิวัตน์” วันที่ 15 ธันวาคม 2559. หน้า 1183-1193. ภูเก็ต: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

ประวัติผู้วิจัย²

1. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล	รองศาสตราจารย์ ดร.นิศศา ศิลปเสรรฐ
ตำแหน่งปัจจุบัน	-
วัน เดือน ปี เกิด	กรกฎาคม 2502
ที่อยู่ปัจจุบัน	ถนนเยาวราช ตำบลรัชฎา อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
เบอร์โทรศัพท์	076-240222
เบอร์โทรสาร	-
เบอร์โทรศัพท์มือถือ	081-719-0154

2. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
2524	ศศ.บ.	จิตวิทยาและการแนะแนว	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2526	M.A.	Management	Webster University, Bellevue
2558	บธด.	การจัดการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

3. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
2526-2529	มัคคุเทศก์อิสระ และ Representative	-
2529-2562	ข้าราชการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ปัจจุบัน	ข้าราชการบำนาญ	-

4. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

นิศศา ศิลปเสรรฐ และคณะ. (2563). การจัดการภาวะวิกฤตด้วยความยืดหยุ่นของเมือง. จังหวัดอุบลราชธานี.
นิศศา ศิลปเสรรฐ และ คณะ. (2561). โครงการพัฒนาภูเก็ตสู่การเป็นมหานครแห่งการท่องเที่ยวด้านอาหารเชิงสร้างสรรค์ “กิจกรรมที่ 10 การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงอาหารจังหวัดภูเก็ต”. จังหวัดภูเก็ต.
นิศศา ศิลปเสรรฐ และคณะ. (2559). โครงการศึกษาขีดความสามารถรองรับการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอันดามัน. ภูเก็ต: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดภูเก็ต กระทรวงการท่องเที่ยว.
นิศศา ศิลปเสรรฐ และคณะ. (2558). พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวตุรกีกับการซื้อทัวร์มาจังหวัดภูเก็ต. กรณีศึกษาจากงาน EMITT ณ กรุงอิสตันบูล สาธารณรัฐตุรกี. ภูเก็ต: สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต.
นิศศา ศิลปเสรรฐ และคณะ. (2557). โครงการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลอุตสาหกรรมไมซ์ในจังหวัดภูเก็ต. ภูเก็ต: สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน).
นิศศา ศิลปเสรรฐ และคณะ. (2557). ขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต กรณีศึกษาหาดป่าตอง. ภูเก็ต: สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต.